

ĐC

02

Hà Nam *đất* *anh hùng*

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HÓA - THÔNG TIN

ĐC 485(92)

H. W. N

NHIỀU TÁC GIẢ

Hà Nam đất anh hùng

Thơ

(KỂ CHUYỆN TRUYỀN THỐNG QUÊ HƯƠNG
THỊ XÃ HÀ NAM)

ĐC 02

ĐC. 02

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HÓA-THÔNG TIN

HÀ NỘI - 1996

LỜI GIỚI THIỆU

Thị xã Hà Nam nhỏ bé nằm ở giữa vùng đất ngã ba sông: Sông Đáy, Sông Châu, sông Nhuệ thuộc đồng bằng Bắc Bộ.

Chính ở vùng đất nổi tiếng là đồng chiêm trũng ấy, có ai ngờ lại là đất học, đã sản sinh ra những bậc đại khoa mà dòng họ Bùi là tiêu biểu như Bùi Di, Bùi Quế, Bùi Thúc, Bùi Kỳ v.v..., là nơi sinh ra cụ Nguyễn Khuyến làng Yên Đổ - Nhà thơ cổ điển duy nhất của Việt Nam đỗ cả "Tam Nguyên", là quê hương theo đúng nghĩa cả sinh và tử của nhà văn hiện đại tài danh Nam Cao người làng Đại Hoàng huyện Lý Nhân.

Và cũng chính ở vùng đất xinh đẹp, nên thơ trên bến dưới thuyền này, trải qua hai cuộc chiến tranh chống Pháp và chống Mỹ, bao tấm gương dũng cảm hy sinh, bao chứng tích anh hùng đã là niềm tự hào góp vào trang sử truyền thống vẻ vang của cả tỉnh, cả vùng, cả nước. Đây là nơi có tiếng trống Bỏ Đẻ lịch sử. Có người con đi hoạt động cách mạng như Lương Khánh Thiện. Có Nguyễn Hữu Tiến, người vẽ lá cờ Tổ quốc đầu tiên.

Một thị xã có tuyến đường giao thông huyết mạch là quốc lộ một chạy qua, có nhà ga và những

cây cầu, thị xã đó đã mấy lần bị bom đạn Mỹ san bằng, hủy diệt. Thị xã con con đó, tính ra "được" sức mạnh của không lực Hoa Kỳ chia đều cho mỗi đầu người từ già đến trẻ gần 4 tấn bom.

Đấy, ở một vùng đất nhỏ và nhiều chiến tích ấy, xin giới thiệu với bạn đọc là đã và đang có rất nhiều người làm thơ, viết văn ca ngợi con người và mảnh đất của mình. Trăm phần trăm, họ là những người nghiệp dư, rất nghiệp dư với công việc viết lách này. Chỉ có thể vì một tình yêu với con người và mảnh đất giàu truyền thống của quê hương, vì muốn làm cho đời sống tinh thần phong phú hơn, ý vị hơn mà các tác giả với đủ mọi lứa tuổi, nghề nghiệp, vị trí công tác khác nhau đã cùng gặp nhau trong hơn chục tập sách lần lượt ra đời mấy năm qua.

Các tập thơ văn tiêu biểu thường được các nhóm, tổ, đoàn thể, mặt trận, câu lạc bộ thơ văn... của thị xã tập hợp bài vở, lo liệu kinh phí để in nhân những ngày kỷ niệm lớn như tập thơ "**Đường ra trận**" của ba tác giả là cựu chiến binh ra đời cuối năm 1994 chào mừng QĐNDVN tròn 50 tuổi; tập thơ, văn, nhạc "**Vùng đất ngã ba sông**" của 60 tác giả ra đời nhân những ngày lễ lớn năm 1995; tập "**Bà mẹ anh hùng**" ra đời nhân dịp Nhà nước phong tặng danh hiệu Bà mẹ Việt Nam anh hùng đợt một; Tập "**Phụ Lý thơ**" tuyển chọn và tập hợp trên 40 tác phẩm ở khắp vùng đất nước viết về Phụ Lý từ xưa tới nay

v.v... và năm nay, ngoài hai tập thơ in nhỏ xinh xắn của **"Nhóm thơ Đường"** (Tập **"Hồn quê"** của Bắc Môn và **"Một cõi tâm linh"** của Lương Hiên) nhân dịp thị xã được Nhà nước tặng danh hiệu "Đơn vị Anh hùng lực lượng vũ trang nhân dân", tổ thơ **"Đường ra trận"** cùng với các tác giả đã sống, lao động và chiến đấu trên mảnh đất này hoặc có kỷ niệm xa gần với mảnh đất này, tập hợp lại, người ít người nhiều (tất nhiên là chưa đầy đủ) để ra tập thơ mang tên **"Hà Nam đất anh hùng"**.

Bên cạnh việc cho xuất bản những tập thơ của các tác giả có tên tuổi, có nghề, NXB chúng tôi nghĩ rằng cũng nên giới thiệu thêm những tập thơ văn của phong trào văn hóa, văn nghệ quần chúng. Xuất bản tập thơ **"Hà Nam đất anh hùng"** chúng tôi biết rằng về nghệ thuật còn nhiều bài non kém và hạn chế. Song với ý nghĩa trân trọng và mục đích khuyến khích động viên một hoạt động văn hóa tinh thần bổ ích và lành mạnh, chúng tôi hy vọng qua tập sách này cũng khơi gợi ít nhiều cho các địa phương khác đẩy mạnh phong trào văn hóa - văn nghệ trong quần chúng nhân dân.

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HÓA-THÔNG TIN

NGUYỄN BÌNH AN

CHỚ QUÊN

*Sai một, tháng năm, năm mươi mười
Pháp chiếm Phủ Lý đời đời chớ quên
Kéo dài chiến tranh triền miên
Gây bao tang tóc khắp miền quê ta*

*Đấu tranh bảo vệ quê nhà
Là một thiên sử bài ca anh hùng
Lược ghi những chiến công chung
Ôn lại truyền thống, để cùng noi gương.*

BÁC HỒ VỀ THĂM HÀ NAM

Bốn sáu, tháng một, ngày mười
Hà Nam vinh dự đón Người về thăm
Ân cần Bác dặn lại rằng
Chính quyền gìn giữ phải bằng nhân tâm
Lần hai Bác lại về thăm⁽¹⁾
Tình yêu của Bác muôn phần thân thương
Bác dặn: Bọn giặc khôn lường
Giặc đói, giặc dốt, cùng phường ngoại xâm
Toàn dân ra sức đồng tâm
Cả ba loại giặc đều cần diệt tan.
Lần ba, Bác về Hà Nam⁽²⁾
Thăm nhà in bạc ở hang trong rừng

Chi Nê, Lạc Thủy tung bùng⁽³⁾
Bác đến thăm hỏi tới từng công nhân
Động viên, an ủi, ân cần
Đồng bào thiếu số góp phần vẻ vang
Lần bốn Bác thăm Hà Nam
Tháng một, năm tám⁽⁴⁾ vọng vang đến giờ
Hội nghị, chống hạn đầu bờ
Mười bốn, Bác xuống trao cờ thi đua
Bình Lục khắc phục nắng mưa
Cát-Tường đập nước giữa trưa đón Người ...

*

* *

Bác đi xa đã lâu rồi
Tình Người còn mãi giữa trời Hà Nam.

(1) 10-6-1946

(2) 21-2-1947

(3) Huyện Lạc Thủy thuộc tỉnh Hà Nam cũ

(4) 1 - 1958

HÀ NAM XUÂN 1996

*"Xuân này hơn hẳn mấy xuân qua"
Đổi mới mười năm thay thịt da
Thị xã anh hùng thêm sức mạnh
Phố phường xây dựng nở như hoa*

*Tâm nhìn mở rộng nhiều bè bạn
Quốc tế nhập hòa thỏa sức ta
Xóa đói giảm nghèo, mau tiến tới
Văn minh, hiện đại đất quê nhà.*

Xuân Bình Tý 1996

VŨ ANH

NGÒI ĐỨC THÁNH

Ông cha dựng nước trí anh minh
Non sông gấm vóc nước Việt mình
Hồn Bác linh thiêng ngời đức thánh
Đẫn đường dân tộc tới quang vinh.

Vâng lời Bác dạy với Hà Nam
"Quân dân đoàn kết gắng sức làm"
Danh hiệu Anh hùng nhà nước tặng
Ghi nhớ ơn Người mãi vẻ vang.

6-5-1996

LUONG ANH

NGƯỜI VẼ CỜ TỔ QUỐC

Hi về Yên Bắc, Duy Tiên
Thăm nhà lưu niệm Lũng Xuyên sáng ngời
Chi bộ Cộng sản ra đời
Đầu tiên của tỉnh dưới trời Hà Nam

Là Nguyễn Hữu Tiến kiên gan
Vẽ cờ Tổ quốc Việt Nam anh hùng
Sao vàng cờ đỏ bay tung
Bốn mươi, bốn một, bùng bùng sục sôi

*Cao trào Cách mạng khắp nơi
Có cờ vẫy gọi người người vùng lên
Bọn thực dân Pháp cuồng điên
Bắn giết cán bộ trung kiên anh tài*

*Võ Tấn, Huy Tập, Minh Khai
Cùng với Hữu Tiến ở ngoài Hoóc Môn
Cây vông bất khuất cắm hờn^(*)
Vẫn còn nhắc nhở cháu con đời đời.*

(*) Võ Văn Tấn, Hà Huy Tập, Nguyễn Thị Minh Khai, Nguyễn Hữu Tiến, bị địch xử bắn ngày 28-8-1941 cạnh cây vông ở Hoóc Môn.

LƯƠNG KHÁNH THIÊN (*)

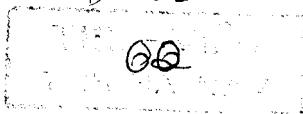
Lương Khánh Thiện ở Mẽ Tràng
Quê hương Liêm Chính, Hà Nam đất mình
Lớn lên trong một gia đình
Nho giáo nghèo khó, thân sinh buồn rầu
Tuổi thơ đã chịu khổ đau
Ca nhà tan nát, cháo rau nhờ người
Họ hàng đùm bọc nơi nơi
Giúp cho học tập nên người lập thân
Ra đi cứu nước cứu dân
Dấu cho tù tội chẳng ngần ngại chi
Đảng giao Xứ ủy Bắc Kỳ
Từ năm ba sáu, hiểm nguy khôn cùng

Vờ hiền, Bích Hợp thủy chung
Cùng chồng hoạt động, địch lòng khắp nơi
Khánh Linh, con nhỏ ra đời
Hai tuần chưa trọn, đầy trời mưa tuôn.
Cầm lòng anh nén đau thương
Càng hoạt động mạnh giữ nguồn tin yêu
Cơ sở Đảng vững bao nhiêu
Anh lại bị giải qua nhiều đề lao
Tinh thần anh vẫn nêu cao
Dũng cảm bất khuất, phong trào càng lên
Giặc thù thất bại cuồng điên
Bắt anh lên lút ở miền Kiên An
Trước khi chết vẫn hô vang
Khí tiết Cộng sản Việt Nam anh hùng
Gương Lương Khánh Thiện soi chung
Đời đời sáng chói sống cùng quê hương

8-5-1995

(*) 1903 - 1941

ĐC.02

BÙI KÝ

Cụ Bùi Kỳ ở Châu Cầu
Hà Nam Phủ Lý, chợ Bàu quê ta
Tiến sỹ Bùi Thức là cha
Truyền thống khoa bảng một nhà hiển vinh.

Vốn người ham học thông minh
Xếp hàng phó bảng còn tinh thông nhiều
Pháp văn, nho học, cao siêu
Xuất dương du học, càng yêu nước mình.

Kết thân với Phan Chu Trinh
Chí sĩ cách mạng nhiệt tình vì dân
Thực dân dụ dỗ nhiều lần
Cụ đều xa lánh, chẳng gấn cửa quan.

*Quyết không chịu tiếng Việt gian
Vui cùng đèn sách, bảo ban học trò
Chuyên tâm chữ Việt, chữ Nho
Một lòng xây dựng cơ đồ Nhân văn*

*Dù cho kháng chiến khó khăn
Tuổi già sức yếu vẫn chăm phong trào
Xóa nạn mù chữ nêu cao
Hết đi ra Bắc lại vào trong Nam*

*Là người tâm huyết chứa chan
Để nhiều di sản vẻ vang cho đời
Danh nhân văn hóa sáng ngời
Quê hương văn hiến đất trời Việt Nam.*

6-5-1995

LÊ QUANG TUẤN

NHỚ MÙA THU ẤY!

Nhân buổi họp mặt tổ chức tại nhà anh chị Trần Quyết của một số cán bộ cũ đã hoạt động, chiến đấu trong những ngày khởi nghĩa giành chính quyền tại tỉnh Hà Nam tháng 8 - 1945.

*M*ăm chục mùa thu lặng lẽ trôi
Nhớ ngày khởi nghĩa một phương trời
Sông Châu - Núi Đọi như vùng dậy
Gọi sóng Tuấn - Vương ruổi biển khơi.

Chùa ông Tương linh đứng soi mình
Quế, Quỳ bên bờ sông Đáy xanh
Chợ Gốm, Khả Phong cùng Mã - Nã
Sáng lòe gương mác, náo chùa Đan.

Trà Châu, Tâng, Lác gấp quân hành
Rầm rập, hò reo chân bước nhanh
Sở - Kiện theo đường qua Thượng - Tổ
Nữ binh hùng dũng, dải lưng xanh.

Cổ - Viễn, Hưng - Công náo nức về
Năm xưa đã nổi trống Bò - Đè
Sớm nay trống Gióng qua Yên - Đổ
Chắc cụ Tam Nguyên cũng hả hê!

Lê Hồ - Cao Mật - đến Đông Văn
Ngọc Động mẹ già tươi nếp nhăn
Rậm rịch Lũng - Xuyên - quê Anh Tiến
Mím cười anh hẳn thỏa gian truân...

Cao - Đà, Phú Cốc dọc sông Hồng
Trương Sá đên cao gọi Đức - Thộng
Mạc - Thượng, Thu - Lâu qua Canh Diễm
Nam Cao hào hứng cảnh qua sông⁽¹⁾

Nhà nhà thao thức, khắp trăm làng
Phủ Lý người nôm chặt phố phường
Rạng ánh bình minh lên rục rờ
Cờ bay lồng lồng nắng hanh vàng.

Anh Lương Khánh Thiên quê Mẽ - Tràng
Tên anh thành tên tỉnh Hà Nam⁽²⁾
Quê hương ghi nhớ người trung nghĩa
Giặc đã bắn anh ngoài Kiến An.

(1) Cố nhà văn Nam Cao quê Cao Đà, Lý Nhân - đã tham gia cuộc biểu tình giành chính quyền tỉnh Hà Nam 1945.

(2) Tỉnh Hà Nam hồi sau khởi nghĩa lấy tên là tỉnh Lương Khánh Thiên để ghi nhớ người con của quê hương tham gia Xứ ủy Bắc Kỳ bị giặc Pháp xử bắn ở Kiến An năm 1941.

Tên đất tên người trong sử xanh
Tự hào rạng rỡ với thanh danh
Trăm năm lịch sử còn ghi mãi
Truyền thống giữ sao xứng mới đành

Lãng đãng cùng ta ngắm bóng mây
Trời thu đưa lạnh gió heo may
Người xưa, cảnh cũ ai còn mất!
Mái tóc bạc phơ nhớ lại ngày....

Chí trai theo tiếng gọi lên đường
Tóc lộng toi bồi đượm gió sương
Tình bạn, tình đời nhân nghĩa ấy
Tấm lòng xin gi bạn quê hương.

· Hà Nội tháng 8 - 1995

BÀI CA TÌNH BẠN!

*(Tặng hai anh Lê Thành, Trần Quyết, bạn chí thân
nhân dịp mừng thọ 70)*

*Anh Quyết anh Thành mừng bảy mươi
Còn tôi sáu chín cái xuân rồi
Nhấn nạ thì cũng sang năm sẽ
Đứng đỉnh lên bàn thượng thọ thôi.*

*Thấm thoát thời gian bảy chục xuân
Mừng vui lại nhớ lúc phong trần
Cùng nhau thoát khỏi nơi tù ngục
Núi Đọi - Sông Châu lưu dấu chân.*

*Có thể nào quên trước bốn năm (1945)
Những ngày khởi nghĩa của Hà Nam
Ba chàng trai trẻ thời xưa ấy
Ngày buổi ban đầu đã rất thân!*

*Xuống biển lên rừng qua đến nay
Đổi thay thay đổi cũng nhiều thay
Thời gian ai có ngờ đâu nhỉ
Lâm liệt "ba chàng" ấy vẫn đây!*

*Tuổi trẻ qua đi đến tuổi già
Nắng mưa đâu quản ngại đường xa
Tóc xanh nay đã phai màu bạc
Bão táp vững thêm những cột nhà...*

Anh Quyết suy tư chị Hảo ơi
Anh Thành nhân hậu, chị Vân cười
Chung tay chiến đấu hai đôi bạn
Vai sánh vai, thêm đẹp cuộc đời

Ngày ấy hành trang rất nhẹ nhàng
Ba chàng trai trẻ đón xuân sang
Mà nay con cháu đông vui quá
Ríu rít ông bà, tiếng hát vang.

Cụ Quyết, cụ Thành nay bảy mươi
Cụ Vân cụ Hảo sáu mươi ngoài
Cả hai đôi cụ còn xuân lắm
Bốn cụ hai đôi rất đẹp đôi.

*Xin chúc hai anh hạnh phúc đây
Tình yêu - sự nghiệp - vẫn hăng say
Tuổi cao chí khí càng cao đẹp
Cống hiến thêm vào những đổi thay*

*Xin góp với đời một khúc ca
Luôn luôn trong sáng chẳng gợn pha
Thủy chung tình bạn - tình đồng chí
Mãi mãi thanh xuân tươi thắm hoa*

Xuân Nhâm Thân
Tháng 2- 1992

TRẦN BÌNH

MẢNH ĐẤT ANH HÙNG

*N*on nước một vùng điểm nét duyên
Ngàn năm Phủ Lý dáng thơ riêng
Thanh Châu khúc hát vui đồng ruộng
Liên Chính câu hò lướt mạn thuyền.

*Phố cổ Châu Cầu nơi khoa bảng
Cầu xây Hồng Phú đất người hiền
Bao năm trải mấy lần chinh chiến
Mảnh đất anh hùng gởi núi thiêng.*

KÍNH TẶNG ANH VĂN

(Nhân kỉ niệm 50 năm ngày thành lập QĐNDVN Anh hùng)

Dảng, Bác Hồ giao anh làm tướng
Lựa nhân tài tìm hương giúp đời
Tướng quân, bộ đội cùng thời
Tấm gương sáng chói đất trời Việt Nam

Ba đế quốc phải chịu hàng!
"Danh nhân thế giới" đứng hàng vĩ nhân!
Chỉ huy anh kiệt xuất thần
Quân hùng tướng giỏi quên thân tiếc gì ?

Hy sinh, gian khó ngại chi
Lời thề quyết thắng quyết vì nhân dân
Suốt đời vì nước quên thân
Biết ơn danh tướng trung thần Việt Nam!

**TƯỜNG NHỚ ANH HÙNG
TRẦN VĂN CHUÔNG**

Quê anh Bình Nghĩa, Hà Nam
Căm thù giặc Pháp tham tàn hại dân
Anh đi vì nước quên thân
Bom mìn vang vọng xa gần nơi nơi

Tàu, xe, xác giặc tả tơi
"Vua mìn" dân tặng sáng ngời non sông
Chiến công truy tặng anh hùng
Anh Chuông sống mãi trong lòng quê hương

10-11-1994

TUỔI GIÀ

(Kính tặng hội người cao tuổi Hà Nam)

Suối già nhưng trí không già
Vẫn say đèn sách, trồng hoa, trồng người
Làm cho cây cảnh xanh tươi
Góp công, góp sức xây đời văn minh

Xuân Bình Tý - 1996

SAN ĐỒN CHÌA XÁ

Diệt đồn Chìa Xá Duy Tiên
Chiến công "Mật tập" đánh đêm gọn gàng
Bao vây bức địch phải hàng
Khu du kích mở rộng lan khắp vùng

Mưu cao, mẹo giỏi anh hùng
Vũ trang địch vận hợp cùng lập công
Bắt địch đứng dưới cờ hồng
Hát vang bài quốc ca xong tha về

Địch quân hứa giữ lời thề:
"Không dám theo giặc - xin về làm ăn"
Ta thắng địch bằng nhân tâm
Địch quân hối hận ghi ân cụ Hồ!

ĐÌNH CƯỜNG

VIẾNG MỘ CỤ BÙI

(*Tưởng nhớ cụ Bùi Di nhân trăm năm ngày mất của danh nhân*).

*Người nằm đó vòng cổ xanh tròn trịa
Như vàng trắng thêm thiếp dưới vòm cây
Bờ tóc tiên lung linh nhịp thở
Tứ thơ nào đang cất cánh bay!*

*Dấu công danh muôn ghi bia đá
Câu thơ lòng vời vời đỉnh non
Nắm đất khiêm nhường mé vườn nho nhỏ
Ríu rít chim ca hoa trái vây tròn*

*Ngọn bút, thanh gươm ngổn ngang sự nghiệp
Uẩn sâu bao nghĩa nước tình nhà
Nén hương quặn mình tàn rơi lã chã.
Trăm năm nhớ người trăm năm xa ...*

Chiều đông 1995

KIỀU CÚC

TỰ HÀO QUÊ HƯƠNG

Ở giữa đường trường tuyến Bắc Nam
Vùng ngã ba sông đất vẻ vang
Phủ Lý anh hùng quê em đó
Đã được ghi tên sử sách vàng

Bà kể ngày xưa thị xã ta
Bốn lần hủy diệt những năm qua
Bởi giặc điên cuồng đến tàn phá
Người chết, đau thương, mất cửa nhà

*Nhân dân thị xã đã vùng lên
Cắm thù sôi sục mãi không quên
Bắn máy bay rơi, diệt giặc lái
Giặc Mỹ thua to phải rút liền*

*Quê em sau những năm chiến tranh
Đã được tự do và hòa bình
Mỗi lần đọc đến tên Phú Lý
Em lại tự hào quê hương mình.*

HỮU CHIÊN

CẢM XÚC NGÃ BA SÔNG

Tôi đứng lặng mình giữa ngã ba sông
Nơi gặp gỡ trao duyên giữa ba dòng nước
Cảm xúc quê hương, xây bao niềm mơ ước
Sông Đáy, sông Châu, sông Nhuệ chung dòng.

Một ngã ba sông, thị xã bên sông
Dáng đứng hiên ngang tạc vào thế kỷ
Phủ Lý, anh hùng những năm đánh Mỹ
Vít cổ giặc trời giữ mạch giao thông.

Tôi đứng đây sao rạo rục trong lòng
Cái mất cái còn hẳn sâu trong ký ức
Có cái ra đi không bao giờ mất
Vinh quang thay sừng sững tượng đài.

*Có những tâm lòng đau đẽ nhạt phai
Của một miền quê mang tên Phủ Lý
Từ ngã ba sông thân thương bình dị
Đã lập nên bao chiến tích anh hùng.*

*Hát nữa đi em, cô gái Quang Trung
Sâu lắng trong anh một thời oanh liệt
Bến đợi bến chờ lòng anh da diết
Tóc hoa dâm nay đã điểm trên đầu.*

*Anh thả hồn thơ vào mỗi nhịp cầu
Về với con đò có tình em đó
Vang nhịp trống chèo, hay lời quan họ
Mảnh đất anh hùng rực rỡ chiến công.*

NGUYỄN ANH DŨNG

KHÔNG THỂ NÀO QUÊN

*Đ*ến bây giờ anh vẫn yêu em
Dẫu anh biết không thể nào yêu được nữa
Tình yêu đơn phương, tình yêu một nửa
Tình yêu lặng thầm, con tim đón đau

Châu Giang ơi, sao nước cứ thẳm sâu
Ngàn năm rồi vẫn một màu như thế?
Trăm con sông đều về với bể
Mối tình đâu ai dễ lấy được nhau

Ta đã trải qua những năm tháng quặn đau
Chiến tranh đến, lở làng bao đôi lúa
Bao người ra đi, bao người làm lỡ
Nên nước mình lắm đá vọng phu

Nhớ những ngày trời mưa cuối thu
Em vẫn đến đợi ta nơi hò hẹn
Áo em mỏng cứ lo em cảm lạnh
Bên chiến hào, tiếng súng nổ rền vang

Ta đã đi qua bao xóm bao làng
Bao ngọn suối, bao dòng sông, bến nước
Nhưng suốt đời không thể nào quên được
Trong tim ta, có cô gái Hà Nam.

5.1995

NGUYỄN TRÍ ĐẮC

TIỂU ĐOÀN HÀ NAM

Cả một đêm trườn nước
Dấu quân trong một ngày
Lệnh vừa nghe xuất kích
- Bay!

Nhanh như những con sóc
Vượt qua mấy tầng rào
Từ dốc núi lên đỉnh .
- Lao!

Thoáng trong một chớp mắt
Diệt ngay đồn Bảo an
Băng qua hàng lưới thép
- Tràn!

Ào vào vị trí lớn
Chiếm lô cốt, chiếm hầm
Hỏa lực cả lũ giặc
- Cầm!

Diệt xong hai đồn chính
Còn đồn tề võ trang
Cuồng cuồng xin hạ súng
- Hàng!

Trong năm phút chiến đấu
Giải quyết luôn ba đồn
Không sót một tên giặc
- Chuồn!

Bắt sống hai trăm thằng
Thu toàn bộ vũ khí
Chiến thắng to vô cùng

- Nhì!

Vì cán bộ chiến binh
Dưới trên đều tâm huyết
Phải thắng dù hy sinh

- Tuyết!

Đây là trận đầu tiên
Đánh một đồn kiên cố
Của tiểu đoàn địa phương

- Đó!

2- 1952

XUÂN ĐỀ

NHỚ VỀ CHÂU GIANG

Châu Giang ngày ấy khác nay nhiều
Bến đò vắng vẻ phố liêu xiêu
Miếng cơm manh áo còn nghèo lắm
Buồn trông núi Đọi khói lam chiều

Nhộn nhịp đôi bờ, giờ sâm uất
Nhà tầng chen lá, lá chen mây
Em gái thẹn thùng đêm hoa hậu
Sông Châu còn nặng nghĩa voi đày.

BÀ MẸ PHÓ THƠ

***M**ẹ Thơ quê ở Mộc Nam*

*Bà mẹ chiến sỹ vẻ vang sông Hồng
Những năm chống Pháp dốc lòng
Chăm nom bộ đội mẹ không nề hà
Thương binh bệnh binh gần xa
Mẹ đều nuôi dưỡng như là cháu con
Thuốc men cơm cháo, giường màn
Mẹ đều lo đủ chẳng còn thiếu chi
Nhà mẹ thành trạm quân y
Bao nhiêu trận đánh hiểm nguy chẳng nề*

Mẹ đều chăm sóc mọi bề
Thương binh chóng khỏi trở về lập công
Sản xuất, buôn bán, tảo tần
Dành tiền dành gạo nuôi quân tháng ngày
Mẹ còn đi mượn đi vay
Nhà thờ, nhà họ, ngày ngày nuôi quân
Mẹ luôn giữ trọn chữ Nhân
Chịu bao cơ cực, chẳng ngần ngại chi
Hàng trăm bộ đội ra đi
Công ơn của mẹ còn ghi đời đời.

15-5-1995

CỜ BÚA LIỀM

Sai một tháng một năm ba mươi
Hà Nam nô nức khắp nơi nơi
Trên dây điện thoại qua sông Đáy
Cờ đỏ tung bay sáng rực trời

1 - 5 - 1930

Ngày một tháng năm năm ba mươi
Truyền đơn của Đảng rải khắp nơi
Cờ đỏ búa liềm trên nhà "séc"^(*)
Trại lính khố xanh, chỗ đông người
Kêu gọi toàn dân hãy đứng lên
Chống lại bất công với cường quyền
Đòi lại áo cơm và độc lập
Đoàn kết đấu tranh cùng thợ thuyền

(*) Câu lạc bộ

CHI BỘ ĐẢNG ĐẦU TIÊN

Trung tuần tháng hai năm ba mươi (2-1930)
Chi bộ đầu tiên, Đảng ra đời
Gồm năm đồng chí toàn là nữ
Chị Phúc bí thư rất đẹp tươi

Lần lượt thêm hai chi bộ nữa
Trong hàng ngũ địch cũng có người
Từ đây Phủ Lý ta có Đảng
Lãnh đạo nhân dân đổi đất trời.

(*)chị Trần Thị Phúc

TIẾNG TRỐNG BÒ ĐÈ

Sai mươi tháng mười năm ba mươi
(20-10-1930)

*Hưởng ứng phong trào ở khắp nơi
Xô Viết Nghệ Tĩnh và Tiền Hải
Cả tỉnh Hà Nam trống dậy trời*

*Biểu tình tuần hành và thị uy
Kéo về Bình Lục chặt lối đi
Tiếng trống Bò Đè thè tranh đấu
Đời đời sử sách vẫn còn ghi.*

TRƯỚC KHỞI NGHĨA

Cho đến cuối năm bốn mươi tư
Phong trào cứu quốc dấy lên từ
Hai đội tự vệ trong thị xã
Tập võ, thể thao, luyện rất cừ

Rồi từ tháng năm, năm bốn năm
Phong trào tự vệ ngày càng tăng
Chuẩn bị thời cơ chờ khởi nghĩa
Cả tỉnh Hà Nam khắp đồng bằng

THÁI HỒNG

HỘI NGHỊ NGỌC ĐỘNG

Một đêm cuối tháng đầy sao,
Bên con sông Đào - một túp lều tranh^(*)
Năm người Cộng sản trung thành,^(**)
Trốn tù, vượt ngục, lánh mình vô đây
Cùng nhau góp sức, chung tay,
Đồng tâm, nhất trí dựng xây phong trào,
Phong trào Cộng sản lên cao,
Tuyên truyền giáo dục đồng bào đứng lên,
Đứng lên giành lấy chính quyền
Quyết giành độc lập xây nền tự do ...

(*) Nhà anh Hoán, thôn Ngọc Động, xã Hoàng Đông, Huyện Duy Tiên

(**) Năm người là các anh: Lê Thành, Lê Quang Tuấn, Lê Hồ, Trần Quyết, Minh Phú.

HỘI NGHỊ CAO MẬT^(*)

Tháng tư, một chín bốn năm,
Mốc thời gian đã in đậm, khó quên:
Kim băng - một vùng đồng chiêm,
Hội nghị Cao Mật - ghi tên sử vàng.
Những người Cộng sản kiên gan,
Về đây Hội nghị luận bàn việc công.
Các anh nhất trí một lòng:
Bầu Ban cán sự, phân công rõ ràng:
- Anh Hà Kế Tấn - Trung ương
Đã về phổ biến chủ trương hiệp đồng
- Anh Lê Hồ được phân công
Phụ trách quân sự khắp vùng miền trên.

(*)Nay thuộc xã Lê Hồ - Kim Bang

- Anh Quang Tuấn, một vùng riêng
Công tác huấn luyện tại miền Lý Nhân.
- Tuyên truyền giác ngộ nhân dân,
Tờ Báo "Quyết chiến" góp phần tham gia,
Truyền tin đến khắp mọi nhà,
Quyết tâm của Đảng - Bài ca hào hùng:
Anh Lê Thành - phụ trách chung
Vừa làm biên tập - vừa cùng viết tin
Sục sôi khí thế khắp miền
Vùng lên giành lấy Chính quyền nhân dân.
Còn khâu phục vụ hậu cần:
- Chị Lê Hồ đã chịu phần lo chung
Anh Ưông, anh Trị, anh Tùng
Toàn gia đình cũng một lòng đảm đương

*

* *

Hà Nam mảnh đất yêu thương
Từ nay có Đảng dẫn đường tiến lên

HỘI NGHỊ LŨNG XUYÊN^(*)

Mười ba tháng tám, bốn năm,
Ngày phát xít Nhật đầu hàng đồng minh
Trung ương nhận định tình hình:
"Đánh Tây - đuổi Nhật, tiến hành song song,
Khởi nghĩa nhất định thành công"
Toàn dân đoàn kết một lòng đứng lên,
Quyết tâm giành lấy chính quyền,
Nội dung Hội nghị Lũng Xuyên rõ ràng,
Tổ chức lực lượng vũ trang,
Chờ ngày khởi nghĩa, sẵn sàng tiến quân.
Trước là các huyện xa, gần,
Phá kho thóc, chia cho dân đói nghèo....

(*) Thuộc xã Yên Bắc - Duy Tiên.

LÊ HÒA

CHỐNG GIẶC TƯỚNG VÀ TAY SAI

Ngày 2 tháng 9 ở Ba Đình
Vang lời chủ tịch Hồ Chí Minh
Đồng dạc tuyên ngôn cùng thế giới
Việt Nam độc lập và hòa bình

Nhưng bọn giặc Tưởng đã viễn chinh
Âm âm kéo hai mươi vạn binh
Núp danh giải giáp quân đội Nhật
Âm mưu xâm chiếm đất nước mình

Ngày 10 tháng 9 năm bốn nhăm
Năm trăm giặc Tưởng rất hung hăng
Kéo vào Phủ Lý đây ngang ngược
Cùng lũ tay sai chúng hoành hành

Tập hợp quân chúng ta đấu tranh
Bao vây cô lập địch xung quanh
Giữa năm bốn sáu, quân Tưởng rút
Ta diệt tay sai chúng tan tành

Từ đây Phủ Lý được bình yên
Nhân dân góp sức giữ chính quyền
Tham gia kháng chiến và kiến quốc
Độc lập tự do thỏa ước nguyên.

SẴN SÀNG

Tháng sáu, bốn sáu Phù Đê
Hội nghị Tỉnh ủy bàn về chiến rtranh
Thành lập ủy ban điều hành
Chuẩn bị kháng chiến gấp nhanh kịp thời

Động viên nhân dân khắp nơi
Tổ chức lực lượng kịp thời luyện quân
Tiêu thổ kháng chiến toàn dân
Rèn đúc vũ khí, đào hầm nơi nơi

Chuẩn bị đã sẵn sàng rồi
Quân dân quyết giữ đất trời quê hương..

VƯỜN KHÔNG NHÀ TRỐNG

Nghe lời kêu gọi của Bác Hồ
Nhất định không làm kiếp vong nô
Chúng ta thà hy sinh tất cả
Toàn dân kháng chiến giữ cơ đồ

Ai có súng thời ta dùng súng
Ai có gươm thời ta dùng gươm
Chỉ để lại vườn không nhà trống
"Tản cư là yêu nước" yêu nhà

Căm thù sâu sắc lũ thực dân
Tự phá nhà mình chẳng ngại ngần
Bông bế tản cư theo kháng chiến
Bọn giặc không còn chỗ trú chân

*Tám trăm sáu sáu nóc nhà riêng
Tám ba (83) công sở cũng phá liền
Hàng vạn hố hầm trên quốc lộ
Tám trăm cột điện bị chặt nghiêng*

*Cây cầu Phú Lý, Mỹ phá bom
Từ năm 41 nay vẫn còn^(*)
Ta lại phá tan chặn giặc Pháp
Quyết cho xe chúng phải ăn đòn.*

(*) Mỹ đánh Nhật.

HÀ NAM 1950

*Sai một, tháng năm, năm năm mươi
Pháp đánh Hà Nam khắp mọi nơi
Hai ngàn tên giặc vào Phủ Lý
Xe tăng đại bác nổ dậy trời*

*Quân ta chặn đánh chúng rất hăng
Chông mìn, cạm bẫy, hố chống tăng
Bộ đội dân quân cùng tự vệ
Bọn giặc thương vong hàng trăm thằng.*

TRẬN ĐẦU ĐÁNH THẮNG

Từ mười một, tháng ba, bốn bảy
Suốt mười ngày bọn địch hành quân
Mộc Hoàn, Tường Thụy, Lý Nhân
Đi đâu cũng bị dân quân đánh mìn

Từ Hòa Mạc, Quyển Sơn, Cốc Nội
Đến Bích Trì, Kim Bảng, Thanh Liêm
Khắp vùng Phủ Lý, Duy Tiên
Tám trăm tên giặc cuồng điên lia đời

Ta phá hủy bảy xe cơ giới
Ba máy bay địch bị bắn rơi
Làm cho quân giặc tơi bời
Trận đầu đánh thắng khắp nơi reo mừng!